

โดย...อาจารย์อาพร ตรีสุน*

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและประกันคุณภาพ

* อาจารย์ผู้สอนทักษะการสื่อสาร โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายการศึกษาพิเศษ (ศูนย์วิจัยออทิสติก มข.)

มาช่วยกันพัฒนาทักษะการสื่อสารเด็กออทิสติก...กันเถอะคะ

การที่จะช่วยให้เด็กออทิสติกมีพัฒนาการทางภาษาที่ดีขึ้นจนสามารถพูดสื่อสารได้นั้น ไม่ได้เป็นบทบาทของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง ครู จิตแพทย์ นักแก้ไขการพูด นักกิจกรรมบำบัด ฯลฯ โดยบุคลากรเหล่านี้จะมีการทำงานประสานกันในการให้คำปรึกษา ส่งเสริมช่วยเหลือ หรือร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กในด้านต่างๆ เพื่อช่วยกันนำพาเด็กให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และวิธีการพัฒนาทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติกจำเป็นต้องทำอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้ การพัฒนาทักษะความคิดรวบยอดจากมองเห็น (Visual or nonverbal thinking skill) เช่น การจับคู่สิ่งของกับสิ่งของในเรื่องของสี และขนาดเดียวกัน และการจำแนกพวกสิ่งของ การพัฒนาทักษะการเล่น (Play skill) เช่น การเล่นในสังคมพื้นฐาน การเล่นจ๊ะเอ๋ การพัฒนาทักษะการเลียนแบบ (Imitation skill) เช่น การเลียนแบบการเล่น การเลียนแบบการใช้ของในชีวิตประจำวัน การเลียนแบบท่าทาง การเลียนแบบการเคลื่อนไหวอวัยวะในปาก การเลียนแบบการออกเสียง และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือก่อนการสอนพูดต้องให้เด็กรู้ความหมายของคำก่อน รวมถึงเด็กต้องเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการสื่อสารหรือการสื่อความหมาย และต้องตระหนักเสมอว่าการสอนพูดเด็กออทิสติกไม่มีขั้นตอนที่ตายตัว (แน่นอน) แต่จะขึ้นอยู่กับพฤติกรรมเฉพาะของแต่ละบุคคลคน

วิธีที่ดีที่สุดในการพัฒนาศักยภาพของเด็กออทิสติก คือ การปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเด็กตามสภาพปัญหาหรือพัฒนาการที่ใช้การได้ของเด็กแต่ละคนเป็นสำคัญ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ผู้สอนหรือผู้ทำการฝึกกิจกรรมให้เด็กจำเป็นจะต้องมีความเข้าใจถึงความผิดปกติของเด็กซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเกิดจากระบบประสาทในการรับรู้ ซึ่งการรับรู้ที่ผิดปกตินี้ส่งผลทำให้เด็กออทิสติกเกิดพฤติกรรมการแสดงออกในรูปแบบต่างๆ ดังนั้นเราจึงต้องมองพฤติกรรมทุกอย่างของเด็ก ซึ่งเป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งที่เด็กพยายามบอกกับเรา ฉะนั้นเราควรเรียนรู้ และทำความเข้าใจในพฤติกรรมต่างๆที่เกิดขึ้น แต่ถ้าเราไม่สามารถทำความเข้าใจได้ ก็ขอให้บอกกับตัวเองว่าเด็กได้พยายามสื่อสารแล้ว (อย่าเพิ่งเบื่อก่อนนะคะ) และก่อนที่จะกำหนดแนวทางการสอนเด็กแต่ละบุคคล ควรต้องพิจารณาและคำนึงถึงหลักการที่สำคัญ อาทิเช่น ต้องเข้าใจเด็กทั้งข้อบกพร่อง พฤติกรรม และรูปแบบการเรียนรู้ รวมถึงการจัดสถานะแวดล้อมต่างๆให้เหมาะสมกับตัวเด็ก ทั้งเวลา และ สถานที่ รวมถึงการเลือกใช้สื่อการสอนที่เด็กตอบสนองได้ดีที่สุด เช่น วัตถุของจริง รูปภาพ เสียง และการสัมผัสจับต้องได้

จากผลการวิจัยของผู้เขียนพบว่าการใช้สื่อผสมมัลติมีเดียมาประกอบการจัดกิจกรรมการฝึกทักษะการสื่อสารสำหรับเด็ก ออทิสติก ทำให้ทักษะการสื่อความหมายของเด็กออทิสติกทุกคนสูงขึ้น และพบว่าการนำเอา visual support มาเป็นหลักในการผลิตสื่อ ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อความหมายในเรื่องความเข้าใจและการใช้ภาษาของนักเรียนออทิสติกได้จริง และช่วยทำให้นักเรียนเรียนรู้อย่างเข้าใจมากขึ้น จากผลการศึกษาครั้งนี้ยังมีข้อค้นพบว่าการนำเอาหลักการ visual support มาผลิตสื่อผสมมัลติมีเดียโดยการใช้รูปภาพประกอบกับเสียงที่เด็กคุ้นเคยและทำให้มีการเคลื่อนไหว โดยลักษณะการเคลื่อนไหวของแต่ละเฟรมอยู่ในช่วงเวลา 7 วินาทีต่อการเคลื่อนไหวในการเปลี่ยนเฟรมภาพและเสียง ซึ่งเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้เด็กออทิสติกเกิดความสนใจมากขึ้นจริง และเกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้นกับสิ่งที่เขาสนใจ

เอกสารอ้างอิง

เบญจมาศ พระธานี. ความผิดปกติทางการพูดและภาษา . ขอนแก่น: ภาควิชาโสต สอ นาสิกและลาริงซ์

วิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2538.

เบญจมาศ พระธานี. การสอนพูดเด็กออทิสติกด้วยโปรแกรม TEACCH. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์

2545; 3 (2-3):37-51.